

PROGRAM PODPORY
ČESKÉHO
KULTURNÍHO
DĚDICTVÍ
V ZAHRANIČÍ

Závěrečná zpráva o působení lektorky/lektora

Akademický rok: 2022/23

Destinace (země, město): Gruzie, Tbilisi

Jméno, příjmení: Anna Šimáková Dosoudilová

Místo působení (univerzita, fakulta, příp. katedra/ústav): Tbiliská státní univerzita Ivane Džavachišviliho (TSU), Fakulta humanitních věd, Katedra slavistiky

Výuka a činnost na univerzitě

Po hybridní či čistě online výuce vynucené pandemií covidu-19 se čeština v letošním akademickém roce vrátila do budov univerzity. V současné době vyučuje lektorka češtinu v Gruzii na dvou místech. Primárně na Tbiliské státní univerzitě Ivane Džavachišviliho (TSU), druhotně pak od letního semestru na soukromé, nově vzniklé univerzitě Alterbridge (<https://alterbridge.edu.ge/en/>), která o lekce češtiny velmi stála a lektorku oslovila.

Na TSU je čeština formálně vedena pod místní slavistikou (která je de facto rusistikou), jako předmět si ji ovšem může vybrat kdokoliv z univerzity. V zimním semestru nebylo možné získat za češtinu kredity, v letním semestru však po letech doběhl akreditační proces inovovaného oboru ruské filologie, v rámci kterého se zavádí čeština jako volitelný předmět ohodnocený 5 kredity ECTS. Pro katedru slavistiky i pro budoucnost výuky češtiny je to velký úspěch, neboť na toto zakotvení českého jazyka ve studijních plánech se s nejistým výsledkem čekalo osm let. Kromě lekcí pro slavisty zajišťuje lektorka na půdě TSU také výuku několika kurzů pro širokou veřejnost, z nichž některé probíhají na žádost studentů online a účastní se jich tak i zájemci z jiných gruzínských měst.

Studenti

Většina studentů přichází do kurzů s vidinou možnosti budoucího studia na českých vysokých školách. Motivace jim tedy nechybí, a i když navštěvovali kurzy zcela dobrovolně, bez možnosti získat za předmět kredity, docházku měli dobrou. Kromě nich je tu malá skupina frekventantů, kteří se v rámci svého studia historie, politologie či mezinárodních vztahů zaměřují na střeoevropský region a Česko se svou kulturou a jazykem je tak přirozeně také v centru jejich zájmu. Někteří jednotlivci jsou potomky českých krajanů a chtějí poznat blíže jazyk svých předků; nakonec jsou účastníky kurzů i lidé s obecným zájmem o jazyky a jiné kultury.

Skupina docházející na kurzy pro veřejnost je věkově i národnostně velmi pestrá. Lekce navštěvují kromě Gruzínů také Arméni, Ukrajinci, Ázeři, Abcházci a další příslušníci národnostních menšin, ve věkovém rozpětí 16–60 let. Výhodou pro výuku češtiny je, že většina z nich ovládá ruštinu, protože absolvovali ruské školy, nebo je ruština dokonce jejich mateřským jazykem (rusky mluvící Arméni, Abcházci apod.) Českou gramatiku a slovní zásobu tak v úvodní fázi obsáhnou velmi rychle.

Počty studentů na TSU byly v tomto akademickém roce následující:

bakalářské studium rusistiky: 11 studentů rozdělených do dvou skupin

kurzy pro ostatní studenty a veřejnost: 19 osob rozdělených do tří skupin

akademičtí pracovníci z katedry slavistiky – pokročilá skupina: 2 lidé

Na univerzitě Alterbridge vyučuje lektorka jednu začátečnickou skupinu čítající 7 studentů, v příštím roce by měla tato skupina pokračovat jako mírně pokročilá, zároveň je plánováno otevření dalšího kurzu pro začátečníky.

Celkově tedy docházelo v tomto akademickém roce do kurzů češtiny 32 studentů v zimním semestru a 39 studentů v semestru letním.

Způsob a organizace výuky

Vzhledem k faktu, že až do letošního letního semestru nebyla čeština součástí žádného studijního plánu a zároveň nepatřila pod jazykové centrum univerzity (byla tedy jen neformálním volitelným předmětem), nefigurovala také v žádném elektronickém systému

univerzity, a nebyla tudíž v nabídce k zápisu. Jedinou možností, jak dát o možnosti studia češtiny vědět studentům a přilákat je na kurzy, je tedy vlastní úsilí lektora/ky. Na začátku akademického roku zahájila proto lektorka masivní letáčkovou kampaň kombinovanou s guerilla marketingem na sociálních sítích univerzit, čímž se podařilo oslovit a přilákat slušné množství studentů. Další zájemci se přihlásili díky tomu, že se čeština ve Tbilisi vyučuje více než 10 let a informace o této možnosti se mezi lidmi šíří. S propagací kurzů dále pomohlo na svých stránkách velvyslanectví ČR a nově vzniklé České centrum Tbilisi, lektorka rovněž prezentovala češtinu a její výuku na Dni jazyků pořádaném Goethe institutem.

S výjimkou večerního začátečnického kurzu pro veřejnost, který probíhal jednou týdně s časovou dotací 120 minut, měly skupiny výuku dvakrát týdně na 90 minut.

Na TSU má lektorka k dispozici třídu s klasickou tabulí a křídami. Tabule ve většině učeben však byly nepoužitelné, neboť tabulová čerň dávno podlehla času a ve změti nesmazatelných předchozích zápisů nebylo nové zápisy vůbec vidět. Po žádosti o nápravu se nestalo nic, proto lektorka koupila plechovku tabulové barvy a štětec a uvedla tabule do žádoucího stavu.

Lektorce byl k využívání nabídnut i kabinet slavistiky s tiskárnou a příruční lektorátní knihovnou, ovšem v místnosti se přes den vyučují jiné předměty, tiskárny často nefungují a celkově se proto jevílo pro hladký průběh výuky jednodušší pořídit na lektorát vlastní tiskárnu a projektor, což lektorka také učinila.

Výstupní úroveň studentů se odvíjí z velké části od toho, zda a jak studenti ovládají ruštinu. V případě, že měli dobrou znalost ruštiny, dosáhli začátečníci po dvou semestrech úrovně A2, ovšem pasivně (při čtení a poslechu) mohli pracovat i s materiály pro úroveň B1 (a pro udržení motivace je také více než vhodné tyto složitější a obvykle také zajímavější materiály zařazovat). Pokud studenti neměli základ v ruštině, dosáhli po dvou semestrech úrovně A1/2, aktivnější i A2/1.

Pokročilí akademičtí pracovníci začínali na úrovni A2/2 a dostali se na slabší B1 úroveň.

Materiály užívané při výuce

Výchozími učebnicemi pro začátečníky byly v 1. semestru tituly:

- Jitka Cvejnová: *Česky, prosím 1*
- Ana Adamovičová, Darina Ivanovová: *Basic Czech*

ve 2. semestru potom

- Lída Holá, Pavla Bořilová: *Čeština expres 1*
- Lída Holá: *Česky krok za krokem 1*

S pokročilejšími a pokročilými studenty využívala autorka učebnice:

- Alena Nekovářová: *Čeština pro život*
- Marie Boccou Kestřánková: *Čeština pro cizince B1*

Lektorka samozřejmě také vytváří velké množství vlastních materiálů, zejména pro hodiny konverzace. Pro diskusi se výborně uplatnily morální dilemata a kontroverznější témata (např. držení zbraní, umělá inteligence), pro rozvoj řečových dovedností pak také rolové hry. Dobře se osvědčily *Lingopoly* a vůbec využívání obrázků a flash karet ve výuce.

Ve spolupráci se ZÚ byly objednány a zakoupeny nové knihy, lektorka se tentokrát zaměřila na komiksy a dětské knihy, u kterých se díky ilustracím dá předpokládat snazší porozumění a vtažení do textu; tento předpoklad se vyplnil a studenti si knihy během roku s chutí půjčovali (oblíbenými tituly se staly např.: Renáta Fučíková, Radek Malý: *Franz Kafka - Člověk své a naší doby*, Michaela Kukovičková, Olga Černá: *To je Praha*; Daisy Mrázková: *Můj medvěd Flóra*).

Studenti mají samozřejmě k dispozici i všechny další publikace z lektorátní knihovny, která se zčásti nachází u lektorky doma a zčásti v kabinetě slavistiky, avšak čtení neupravené beletrie je pro ně ještě příliš těžké (s výjimkou pokročilých studentů z řad akademických pracovníků).

Mimovýukové aktivity, spolupráce s dalšími institucemi

Spolupráce s Velvyslanectvím ČR v Tbilisi, stejně tak jako s místním Českým centrem je velmi dobrá. Velvyslanectví ČR činnost lektorátu výrazně podporuje, pomáhá s propagací výuky českého jazyka, informuje o činnosti lektora, zprostředkovává přihlašování studentů na Letní školy slovanských studií.

Ve spolupráci s ZÚ či Českým centrem Tbilisi pořádala lektorka v průběhu akademického roku několik akcí týkajících se české kultury, literatury, jazyka.

Největší událostí byl večer věnovaný Bohumilu Hrabalovi, na kterém Hrabalův překladatel do gruzínštiny Sulchan Muchigulašvili představil spisovatelův život a dílo, přečetl ukázky z překladu *Ostře sledovaných vlaků*, načež následovalo promítání stejnojmenného filmu. Akce

se konala v kinosále Gruzínské filmové akademie a přilákala více než 60 zájemců. Při promítání *Sedmikrásek* byl tento dvousedadlový sál vyprodán kompletně.

Studenti byli dále zváni na všechny akce Českého centra, ať již šlo o výstavy o českých tradicích či architektuře nebo o společnou oslavu Velikonoc. Některé výstavy absolvovali s lektorkou společně, stejně jako promítání dokumentu o fotografovi Koudelkovi, který uvedlo tbiliské Muzeum fotografie.

Pravidelnou a oblíbenou událostí se stal lektorkou pořádaný český konverzační klub. Dvakrát za semestr lektorka vždy sezvala české dobrovolníky působící ve Tbilisi v různých organizacích a studenti je měli česky vyzpovídat nebo museli naopak odpovídat na jejich otázky. Poté následovaly jazykové hry a prezentace určitých českých reálií. První konverzační klub byl svolán do české restaurace, kde měli studenti navíc za úkol česky si objednat.

V březnu lektorka společně s kolegy z Polska a Maďarska uspořádala na univerzitě večer krátkých filmů ze střední Evropy, Česko reprezentoval legendární animovaný film Jiřího Trnky *Ruka*.

Na konci roku se pět studentů češtiny zapojilo v roli dobrovolníků do prezentace projektu *Udržitelný rozvoj CHKO Aragvi*. Akci pořádalo Velvyslanectví ČR v Tbilisi přímo v CHKO Aragvi a stejně jako v dalších výše zmíněných případech to byla pro studenty možnost být v kontaktu s českou komunitou.

Lektorka rovněž studenty informuje o možnostech studia v České republice (různé druhy stipendií atd.), pomáhá jim s potřebnými dokumenty a v komunikaci s Velvyslanectvím ČR a s českými univerzitami. V letošním roce odjeli čtyři studenti na Letní školu slovanských studií a tři studenti získali stipendium na semestrální či dvousemestrální studium češtiny na univerzitách v Brně a v Praze. Jednomu z nejmotivovanějších studentů byl však nakonec kvůli dvojímu občanství (gruzínskému a ruskému) vstup na území ČR zakázán a vzdát se ruského občanství, aniž by se člověk nacházel na území RF, se ukázalo jako nemožné.

Životní podmínky, ubytování

Ubytování si lektorka zajišťuje sama, univerzita na něj ani nepřispívá, ani nepomáhá s jeho hledáním. Životní úroveň ve Tbilisi je srovnatelná s jinými velkoměsty Evropy. Pokračující válka na Ukrajině a mobilizace v Rusku se na Gruzii podepsala obrovským přílivem občanů Ruské federace. Přes Gruzii prošlo odhadem 1,3 milionu Rusů, přibližně 300 tisíc jich v zemi zůstalo.

Mnozí z nich disponují finančním kapitálem, kupují v Gruzii byty nebo domy a stoupá také poptávka po pronájmech. Ceny nájmu se z tohoto důvodu raketově zvýšily, oproti loňsku jde o dvoj až trojnásobné navýšení. Politická situace je napjatější než dříve, vláda je na rozdíl od obyvatelstva prorusky nakloněná a demonstrace jsou na denním pořádku. Těch opravdu masových, které se konaly v březnu po několik dní a nocí a byly nakonec rozehnány vodními děly a slzným plynem, se účastnilo i mnoho studentů češtiny, takže výuka několikrát odpadla. Jinak však politické okolnosti do života a výuky lektorky nijak výrazněji nezasahují.

Hodnocení, problémy, perspektivy

Kvůli rozepřím a animozitám mezi zaměstnanci na univerzitě a kvůli politikaření uvnitř této instituce je Katedra slavistiky po smrti prof. Gotziridzeho již rok a půl bez vedoucího. To se negativně odráží na všem; přináší to velkou míru chaosu především v administrativních procesech, ale i co se týče registrace studentů do kurzů. Doposud také není jasné, kdo je pro lektorku na univerzitě styčná osoba pro komunikaci, administrativu, organizaci. Zaměstnanecká smlouva byla lektorce vystavena po mnoha kotrmelcích až v květnu. Na průběh výuky ale naštěstí tyto skutečnosti nemají vliv, ovšem možnosti nějaké úžeji zaměřené a zacílené spolupráce s katedrou či univerzitou jsou tímto chaosem a nejasným statutem češtiny dosti omezené.

To vše by se však v akademickém roce 2023/224 mělo změnit díky nově akreditovanému programu ruské filologie, který zahrnuje i češtinu jako volitelný předmět honorovaný kredity a přináší tak předmětu čeština stabilnější pozici a místo v systému.

Osud samostatné bohemistiky, jejíž sylaby byly již na několika úrovních schváleny, zůstává dosud nejasný, a dokud nebude mít katedra slavistiky nového vedoucího/vedoucí, nelze v tomto směru odhadovat vůbec nic.

from March 2023

NEW CZECH LANGUAGE COURSES WITH NATIVE SPEAKER

FOR STUDENTS AND THE GENERAL PUBLIC

IVANE JAVAKHISHVILI STATE UNIVERSITY

Exact lesson days and times will be agreed upon with all new students at the start of the spring term.

register at
cestinanna@gmail.com

SCREENING OF CLOSELY OBSERVED TRAINS

+ DISCUSSION WITH TRANSLATOR SULKHAN MUKHIGULASHVILI

Timeless classic, Czech Oscar-winning film *Closely Observed Trains* based on a novel by Bohumil Hrabal

+ discussion with Sulkhan Mukhigulashvili, Georgian translator of Bohumil Hrabal

Where:
კინოს სახლის კინოთარბაზი /
Cinema House: 2 Dzmebi Kakabadzebi St

When:
6th of March, 18:30 discussion,
19:30 film (ENG subtitles)

Admission free

Večer Bohumila Hrabala

31 მარტი - 17:00 საათი

Přehlídka krátkých filmů ze střední Evropy.

Výstava o Komenském na TSU (obě foto)